

A világpiac és az élelmiszeripar

Az élelmiszeripar 1981-ben módosuló pénzügyi szabályozó rendszere — amely a Magyar Közlönyben jelent meg — arra ösztönöz, hogy a szigorúbb külkereskedelmi feltételeket az üzemek tudatosabban építsék be belső gazdálkodási rendjükbe. A szabályozás ugyanakkor lehetővé teszi egyes iparágak kedvezményeinek fokozását, összefüggésben korábbi elkötelezettségeikkel, illetve esetenként — önhibájukon kívüli — szorultabb helyzetekkel.

A hús- és a baromfiiparban, ahol a külpiaci értékesítés lehetőségei szinte évről évre változnak, az üzemek

ügynevezett kockázati alapot képezhetnek. Ebben annak a többletgyereségnek egy részét tartalékolhatják a „rosszabb évekre”, amelyet például az idei év kedvező piaci viszonyai hoztak. A rendelkezésre ugyanakkor — szigorításként — előírja, hogy az üzemek a fejlesztési alapból az amortizáció 20 százalékát kötelesek befizetni. Tavaly ilyen kötelezettségük nem volt; a szabályozás nyilvánvalóan igyekszik most visszafogni az üzemi beruházásokat, amelyek az anyagi lehetőségeket az elmúlt években alaposan kimerítették.

Fáradtolaj-akció

Hazánkban évente mintegy 130 ezer tonna kenőolajat használnak fel, amelynek tekintélyes része a hasznosulás után megmarad, de már nem felel meg eredeti rendeltetésének. Ezért ösztönözi az ÁFOR a lakosságot és a vállalatokat a fáradt olaj összegyűjtésére.

Az idei akció sikeresnek bizonyult: az elmúlt évihez viszonyítva mintegy 23 százalékkal több fáradt olaj gyűlt össze az ÁFOR-nál. Hétfőtől „Ezen csak nyerhet” jelszóval újabb akciót indítanak annak érdekében, hogy még több fáradt olaj kerüljön vissza az ÁFOR-telepekre, illetve újrahasznosításra.

Adók és adózók

Allampolgári kötelességünk az adózás. Fizetünk a gépkocsi, a lakás, a telek a ház, a kutya... után. Szinte nincs olyan városlakó, aki valamilyen formában ne lenne kapcsolatban a tanács pénzügyi osztályával. Nem lebecsülendő összeg, ami ily módon a város kasszájába kerül. Ez a summa — az ötödik ötéves tervben 115 millió forint — a város üzemelésének egy részét fedezi. Ebből fizetik a közvilágítást, parkosítást, útfenntartást, a köztisztaságot. Az adózás tehát összefügg a várospolitikával — többféleképpen is.

ban 24-en, 1977-ben 76-an, addig tavaly már 161-en vállalták ki az ipart.

Egy másik rendelet, ami még néhány hetes, pedig már arra szeretné ösztönözni a kisiparosokat, hogy fokozzák termelésüket. Az eddigi tapasztalatok szerint egy határon túl már nem voltak érdekelve, hogy tevékenységüket kiterjesszék, több munkát vállaljanak. Az új adókulcsok, remélhetőleg majd kedvező változásokat eredményeznek. A kormány intézkedése nagyobb teret biztosít a vállalkozói kedvnek.

A helyes adópolitikával javítani lehet az ellátást, felendíteni a kiskereskedelem forgalmát, növelni a szolgáltatás színvonalát. A közel-múltban több rendelet lépett életbe, amelyek gazdaságunk fokozottabb fejlesztését célozzák, az adópolitikával is. (Néhány éves tapasztalat bizonyítja, hogy a helyes adópolitika, a különböző kedvezmények miképp serkentették a háztáji és kisgazdaságokban a termelési kedvet.) A differenciált adóztatás az állami elvárások szerint segíti a gazdaságpolitikát. Nézzük, hogyan? Az adók és illetékek alapvetően szociális jellegűek. Ahol rossz az ellátás, elsősorban a külvárosokban és a peremkerületekben, ott a kisiparosok és kiskereskedők könnyebben kapnak engedélyt, mint a belvárosban. Két évig pedig adómentességet élveznek, s ezt a kedvezményt megkapják azért is, mert az iparkezdők valóban a lakossági szükségletet elégítik ki. Ezzel is magyarázható, egyre többen nyitnak üzletet az Északi városrészen, Újszegeden, Szőregen, vagy Tóréren... A kezdő mesterek száma állandóan emelkedik. Míg 1976-

tot az adóalapja, és ez a 84 kisiparos fizeti az összes kivetett adó 49 százalékát. A magán-kiskereskedőknél is hasonló a helyzet, az adóztatott 154 magánkereskedő közül 32-nek adóalapja több mint 100 ezer forint. A terültre kivetett adó az összesnek 71 százaléka. Nincs tehát mesés jövedelem, és ha a tényleges munkát órábérre átszámítjuk, keresetük az átlagfizetést éppen hogy csak meghaladja. Egy népszerű nőgyógyász csak „a hálapénzből” talán dupláját megkeresi, mint egy közepes jövedelmű kisiparos, viszont az orvos ezután nem adózik. Örök téma, valóban annyi maszekoknak a jövedelme, amennyit bevallanak, illetve, amennyi az ellenőrzésnél kiderül? A pénzügyi szakemberek szerint megbízható pontossággal csak a magánpraxist folytató orvosok adóalapját nehéz megállapítani. Sokszor valóban csak a becslésekre szorítkozhatnak ennél a szakmánál. Néha furcsa dolgok derülnek ki. Amikor az egyik neves orvos magánrendelője után a tiszta jövedelmét az évi 80 ezer forintnál többre becsülték, az illető az otthoni praxist megszüntette. Erre mondják belvárosiasan: aki a magánrendelőjében nem keres évi 80 ezret annak nem érdemes otthon praktizálni.

Általában jó az adómorál. Az állampolgárok ismerik kötelezettségeiket és egyetértenek az adópolitikával. Ebben inkább nagyobb az összhang az egyéni és a közösségi érdek között. A hatóságok érvényesítik a jogpolitikai elveket, gyakran megadják az adómentességet, a kedvezményeket. (Az idén a kisiparosok egynarmada nem fizet jövedelemadó, a magas koruk és más jogcím alapján.)

Igen széles a kedvezmények köre. A családi házak, a társas- vagy szövetkezeti lakást építők 25–35 évig adómentességet élveznek. Két éve a lakóház vagy a lakás cseréje esetén csak az értékkülönbséget kell 17 százalék illetéket fizetni. 1979. január 1-től a lakatlan öröklő lakásingatlanoknál csak 30–40 százalék az öröklési illeték az egyébként fizetendő illetékhez képest. Ugyancsak egy másik kedvezmény: ha tanácsi lakás bérlelő otthonát családi házzá vagy öröklakássá cseréli, 17 százalék helyett 7 százalék illetéket fizet. Ez a rendelet 1980. január 1-én lépett életbe, s a háromnegyed év alatt közel 2,5 millió forint illetékmegtakarítást jelentett az állampolgároknak.

Halász Miklós

Karácsonyi képek

Szombaton a MOM Szakács Árpád Művelődési Központban megnyitott a Bizományi Áruház Vállalat karácsonyi képek kiállítását, amely december 7-ig tart nyitva. Az árverésre december 9-én és 10-én délután 5 órakor kerül sor.

Az aukción 302 festményt állítanak ki, összesen 6 millió forint kikiáltási áron. A kiállítás naponta 10–18 óra között tart nyitva.

Az első lépések...

Megcsapott a kender illata, amikor beléptem a fonodába. A levegőt kissé nedvesnek érzem; páratartalmát klímaberendezés szabályozza. Ebben a műhelyben igen szigorú szabályok uralkodnak, minden nagyon pontos. A Gill-típusú gépek hihetetlen gyorsasággal sodorják fonallá a szőke kenderzálakat. A fonónok mozdulataiban semmi fölösleges nincs. A művezető csöndes hangját magukkal ragadják a sebeseen pörgő fonógépek és eltűntetik a monoton zajban. Nézem a sokasodó gombolyagokat és a gépek mellett álló lányokat, asszonyokat, s eltűnök magamban. Vajon milyen indítékok tervek játszanak közre akkor, amikor egy fiatal lány ezt a szakmát választja. Korábban is gyakran megfordultam a szegedi kenderfonógyárban, s minden alkalommal átfutott fejemben egy gondolat: holnap, vagy holnapután lesznek-e vállalkozók, akadnak-e olyan fiatal lányok, akik a fonógépek mellé állnak?

szédos városok. Színesebbnek, érdekesebbnek ígérkezett. A döntő természetesen az volt, hogy kollégiumban lakhattam, térítést nem kértek. A kaja is lényegében ingyen volt, s még ötszáz forint zsebpénzt is kaptunk, amelyhez hozzájött a tanulmányi átlagtól függően újabb ötszáz forint. Ez volt a meghatározó, így lettem fonónő. Persze, a továbbtanulásról nem mondtam le, most kezdem a gimnáziumot. Hogyan lesz később? Még nem tudom.

Munkatársának, Losonczy Melindának az életútja alig különbözik Katalinétól. Ő is Bács megyei, Kiskunmajsán született, de jó ideig tömörkényi nagymamájánál nevelkedett. Szülei földművesek voltak, ma is a mezőgazdaságban dolgoznak. Ok aligha ajánlották Melindának a fonodát. Akkor miként történt a választás?

— Az általános iskolában nem strapáltam megam különösképpen. Lehettem volna jobb tanuló, de csak három-as átlagot értem el. Egyszer fölkereste az iskolánkat egy munkaügyi hölgy, az agítálta a lányokat, hogy válasszák a textiles szakmát. Tetszett nekünk a sok kedvezmény, a kétszötendős tanulmányi idő. Oszályunkból négyen igent mondtunk. A szakmunkásképzés ideje alatt Melinda szorgalmasan tanult, jeles eredménnyel végzett. Az eltelt két esztendő megkedveltette vele a tanulást, ő is tovább akar lépni.

A művezető azt mondta, hogy a fiatal szakmunkások lényegében nem pályakezdők, hiszen tanulmányaik két évében az elméleti képzés mellett a kendergyár fonodájában gyakorlati munkát is végeznek, tapasztalt fonónok mellett ismerkedtek meg a szakma fogásaival. Mit mondanak erről a lányok?

— Engem Sipos Istvánné tanított a fonógépek kezelésére — mondja Katalin. — Türelemesen, kedvesen foglalkozott velem, amiért ma is hálás vagyok. Az üzem vezetőjétől és a segédművezetőtől is sok segítséget kaptunk. Ugy érzem, ők is elégedettek voltak a tanulókkal, megszerettek minket, hiszen ballagásunkra is eljöttek, és virágcsokrot hoztak.

Melindát Urbán Lászlóné vezette be a szakma rejteteibe. Beszélgetésünk során elmondta a lányok, hogy megvan ugyan a bizonyítványuk, teljes jogú szakmunkások, de ma is szívesen megfogadják az idősebb és tapasztaltabb fonónók tanácsait. Elismerik, hogy tanítómestereik jobban értenek mindenhez, mint ők. Nekem szakszerűen elmagyarázzák a fonás alapvető jellemzőit. A nyújtógépek ál-

tal szalagba rendezett szálat miként sodorja fonallá gépük, és mit jelent az, hogy valamely fonal egyes, kettes vagy ötös számozást kap. „Egy méter hosszúságú fonal hány gramm, aszerint számozzák. Ha egyes, akkor 1 méter 1 gramm.”

Nehéz-e a fonónő munkája?

— Attól függ — mondják a lányok —, hogy milyen az anyag. A nyújtóból érkező kenderzálak minősége a meghatározó. Természetesen sok függ a gépek beállításától, a karbantartástól. Sokat számít még az ember figyelme, gyorsasága.

Jó itt a fonodában?

— Egyelőre minden oké, a keresettel elégedettek vagyunk — válaszol Katalin.

— En is megszerettem ezt a szakmát, sőt ajánlottam egy másik barátnőmnek, aki hamarosan jön is. Biztos vagyok benne, hogy ő se bánja meg — így Melinda.

Szokták mondani, hogy amilyen a kezdet, olyan a folytatás. Ez most következ...

Gazdag István

A szegedi piacon

Rözsám ha kimegyek a piacra... A nőta szerint ilyenkor kisgarabolyt kell akasztani a jobb karunkra, és venni bele sárgarépát, csokoládét. Még csak messzire se érdemes menni, elegendő, ha a Marz térre vesszük utunkat. Itt azután szombatonként kedvűre válogathat, alkudozhat, aki akar. Fotóriporterünk nem akart venni se tyúkot, se kacsát. A káposztát, zellert, meg a dinkatököt is csak azért kapta lencsevégre, hogy más is kedvet kapjon a kavargó piachoz.